

HET ROOD SPIEGEL KIKKER KAPJE

Een productie VAN
VZW VIV&VIVIANE

THEATER
VOOR
KINDEREN

VAN 4
TOT
7
JAAR

SPELERS

EN CONCEPT

JOHNNY DE MEYER

JONATHAN ROMAN

MILDE MARIS

STAND-IN

DYMEY VAN

SPEYBROECK

LESMAF

Een kleutervoorstelling over het kijken naar anderen,
maar ook over bekeken worden.

vzw Viv&Viviane

www.vivenviviane.be

0485/18.74.84.

hildemaris@scarlet.be

1. Inhoud

	Blz.
1. Inhoud	2
2. Voorwoord	3
3. Thema's van de voorstelling	4
4. Tips om te doen met de klas voor de voorstelling	5
4.1. Naar theater ...	5
Artikel: Koen Monserez , "Kleutertheater. Kleuters tijdens en net na de voorstelling". in "Kleuters en ik" (jaargang 15, nr. 3) Zijdelingse relatie	
4.2. Sneeuwwitje	6
5. Leuke dingen om te doen na de voorstelling	7
5.1. Thema 1: Mooi willen gevonden worden	7
5.1.1. Een beetje achtergrond	7
5.1.2. Ijdelheid als thema van een klasgesprek	8
5.1.3. Twee leuke toneellessen	9
5.1.4. Zelfportretten maken	14
5.1.5. Kinderboeken rond het thema	14
5.2. Thema 2: De oudste zijn	15
5.2.1. Een beetje achtergrond	15
5.2.2. Kinderboeken rond het thema	16
5.3. Thema 3: Het leuk vinden om zich te verkleeden in het andere geslacht	17
5.3.1. Een beetje achtergrond	17
5.4. De liedjes	19
5.4.1. "Daar liep een oude vrouw op straat"	19
5.4.2. "La vie en rose"	20
5.4.3. "Some day my prince will come"	20

2. Voorwoord

Dag juf,
Dag meester,

U gaat met uw klas naar de voorstelling ‘Het roodspiegelkikkerkapje’. Ik wil u en uw leerlingen vooral heel veel kijkplezier wensen. In deze lesmap, vindt u een aantal tips en lessuggesties die u kan gebruiken ter voorbereiding en nabespreking.

Als u met deze ideeën flexibel omgaat en ze aanpast aan de leerlingen van uw klas, kan u naast hele mooie momenten ook bruikbare leerervaringen delen met de kinderen.

En natuurlijk zijn er nog heel veel andere leuke dingen te doen rond de thema’s die in de voorstelling aan bod komen.

Misschien waren er het voorbije jaar al lessen of projecten die bij onze thema’s aan sluiten. Daar kan u n.a.v. de voorstelling terug naar verwijzen.

Omdat de voorstelling gericht is naar jonge kinderen (4 tot 7 jaar, dus laatste kleuterklas tot 2de leerjaar), kan theaterbezoek nog redelijk nieuw zijn voor sommige plaatsgrepen. Bekijk zeker eens de tips onder “4.1. Naar theater” (blz. 5).

De andere tips gaan over voorbereiding in de klas en verwerking van de voorstelling achteraf.

Ik wil u en uw klas heel veel plezier wensen tijdens gans het proces van voorbereiding, het theaterbezoek en de verwerking.

Vriendelijke groeten,
Hilde Maris
Medewerkster vzw Viv&Viviane

3. Thema's van de voorstelling

“Een broer, een zus en hun neef willen samen spelen.
Maar samen... is niet makkelijk als je allemaal iets anders wil.
En elkaar plagen is veel leuker!
Maar niet voor iedereen.
Gelukkig is er André.

Een muzikaal verhaal met stoute spiegels, kussende kikkers en een raar rood kapje.

Over de mooiste van de wereld willen zijn, over willen spelen, ... maar niet alleen, over jongens in een kleedje.

Maar ... waar is André?”

De voorstelling wordt gespeeld door 3 volwassenen: 2 acteurs en 1 actrice.
Het stuk is gebaseerd op hun improvisaties waarbij zij elk een heel herkenbare, menselijke ‘obsessie’ als uitgangspunt namen.

Obsessies die je ook terug vindt bij kleuters:

- de mooiste van de wereld willen zijn
- graag laten zien dat je meer weet en kan omdat je ouder bent
- het leuk vinden om zich te verkleden in het andere geslacht

In veel sprookjes vind je ook deze ‘oerdriften’ terug.

Er zitten een aantal verwijzingen in het stuk naar bekende sprookjes:

Sneeuwitje, Roodkapje, Assepoester en de Kikkerprins.

Eigenlijk is de voorstelling een weergave van het spel tussen een zus, broer en een neef. En ze vinden het toch zo leuk om elkaar te plagen, ... pesten. Twee kinderen die een bastion vormen tegen een derde, het zal u niet onbekend voor komen. Gelukkig vinden deze kinderen troost bij André, een handpop in de vorm van een kikker.

Maar ... het zou jammer zijn om dat laatste vóór de voorstelling al aan de kinderen te verklappen.

Onder ‘5. Leuke dingen om te doen na de voorstelling’ bespreek ik bovenstaande thema's uit de voorstelling met een aantal ideeën om hier rond te werken in de klas.

4. Tips om te doen met de klas voor de voorstelling

4.1. Naar theater ...

KLEUTERTHEATER

KLEUTERS TIJDENS EN NET NA DE VOORSTELLING

Koen Monserez in "Kleuters en ik" (jaargang 15, nr. 3)

Zijdellingse relatie

"Eén van de vaststellingen in het eindwerk *'Over theater en kleuters'* (*) is dat "(...) kleuters niet zoals volwassenen een uitsluitend rechtstreekse relatie met het theatergebeuren hebben, ze moeten nog eens naar papa of mama kunnen kijken en zeggen: 't Is mooi hé', of ze willen angst wegvragen: 'Dat is toch niet echt hé', of ze willen een hand vasthouden als het spannend is, enz. Kleuters hebben naast die onvermijdelijke rechtstreekse relatie met de acteurs of de poppen ook nog een 'zijdellingse relatie' met degenen die naast hen zitten. Als volwassenen vinden we het vaak ergerlijk als iemand tijdens film of theater commentaar geeft. Bij kinderen is dat anders, we accepteren het gemakkelijker. Het probleem bij klasvoorstellingen is dat er slechts enkele volwassenen voor die 'zijdellingse relatie' ter beschikking zijn. De kinderen moeten het met elkaar stellen. Dit leidt soms tot situaties waar de kinderen blijvend op elkaar reageren in plaats van op wat er op het podium gebeurt. Een kleuter roept bijvoorbeeld 'Bah, vies!', er zijn nog enkelen die 'bah' en 'bweuk' beginnen te roepen en al vlug is de halve zaal zich met elkaar aan het amuseren. Het theatergebeuren wordt dan ook gestoord.

Hier ontbreekt de volwassene als behoeder voor de rechtstreekse aandachtsrelatie, een gedragsvorm die echt moet geleerd worden. Het is één van de zogenaamde conventies van theater: in een theaterzaal ben je stil en praat je niet met elkaar tijdens de voorstelling". Ik raad dan ook aan zoveel mogelijk ouders mee te nemen naar een voorstelling. Zo wordt het 'commentaarprobleem' opgelost en zit je niet meer met zo'n kunstmatige publieksgroep die alleen uit kinderen bestaat.

Ouders en leerkrachten gaan best tussen de kleuters zitten, zodat er een natuurlijke heterogene publieksgroep ontstaat. In de praktijk gebeurt het nog te vaak dat een kleuterleid(st)er zich langs een hele rij kleuters moet wurmen om een wenende kleuter in het midden van de rij te troosten omdat die de spanning bijvoorbeeld niet aankan. Vooraf moet wel gecheckt worden of de zichtbaarheid voor sommige kleuters niet beperkt wordt door tussen de kleuters te gaan zitten.

Indien er slechts enkele leerkrachten mee zijn of indien het tussen de kinderen gaan zitten de zichtbaarheid beperkt, dan kiest de leerkracht best een strategische plaats waar oogcontact mogelijk is met de kleuters. Van op een losse stoel, schuin naar de kleuters toe gericht, kunnen meer kleuters gevolgd worden dan van op een schouwburgzitje.

Spanningsboog

Ik raad af de theaterzaal binnen te gaan een half uur vóór de voorstelling begint. Het wachten kan beter op een andere plaats gebeuren. De spanning begint immers van zodra de kleuters de zaal binnen komen. Als ze eerst 20 minuten moeten wachten om daarna 45 minuten naar een voorstelling te kijken, is de spanningsboog veel te lang.

Kleuter en acteur in gesprek

Een interessante mogelijkheid is na de voorstelling met één van de acteurs te praten of het decor van dichterbij te bekijken. Dit moet wel vooraf aangevraagd worden, zodat de acteurs en de organisatoren van het centrum op de hoogte zijn. Met oudere kleuters kan dat bijv. als

volgt georganiseerd worden. Indien er een geschikte ruimte is (culturele centra bestaan vaak uit verschillende ruimtes) kunnen de kleuters eerst een kwartier vrij spelen, zodat ze de tijd hebben om de spanning van de voorstelling te ontladen.

Ook de acteurs kunnen dan even bekomen. Is er geen tijd of ruimte om vrij te spelen, dan kan het leuk zijn om te kijken hoe de acteurs zich omkleden en uit hun rol stappen. In het gesprek met de acteurs kunnen de kinderen vertellen wat ze leuk vonden, wat ze minder mooi vonden, wat spannend was, waarover ze meer willen weten,...

Volgende aspecten kunnen hierbij aan bod komen: inhoudelijke elementen als het thema, gevoelens, het verhaal, de personages, en daarnaast vormelijke elementen als het decor, het licht, de acteerstijl, de muziek, de tekst,...

Deze aspecten kunnen voor of na de voorstelling aan de hand van een dramatiseractiviteit al eens aan de orde gebracht worden.”

(* Van den Abeele, Huygens & Monserez (1989-1990), *Over theater en kleuters*.

Niet gepubliceerd eindwerk, Kleuternormaalschool, Heilig Hart Instituut.
Heverlee, p. 26.

4.2. Sneeuwitje

In de voorstelling ‘Het roodspiegelkikkerkapje’ zijn er een aantal verwijzingen naar de Disneyfilm van ‘Sneeuwitje’. Zo komt de melodie van het liedje van Sneeuwitje aan bod en zijn er beelden die verwijzen naar de 7 dwergen, de appel eten, Sneeuwitje in de glazen kist, ...

Ervaring leerde ons dat kleuters die voordien die film klassikaal hadden bekeken en besproken, of het sprookje als thema hadden behandeld, de voorstelling nog meer konden smaken.

Er is ook even een verwijzing naar het sprookje van Roodkapje. Als de kinderen dit sprookje niet kennen, is het handig om het eens in de week voor het theaterbezoek (terug) te vertellen.

5. Leuke dingen om te doen na de voorstelling

5. 1. Thema 1: MOOI WILLEN GEVONDEN WORDEN

“ZUS : André, vindt gij mij mooi?

ANDRÉ : Ja!

ZUS : Michiel vindt dat ook!

Hij heeft gezegd dat mijn sproetjes precies chocoladevlekjes zijn, melkchocolade.

ANDRÉ: Ja!

ZUS : En hij vindt mijn ogen mooi.

BROER : En hij vindt ook dat ge een dikke kont hebt.”

Zus kijkt heel veel in haar spiegeltje. Ze wil mooi zijn en speelt het liefst van ‘trouwertje’. Als haar broer haar daarmee plaagt, wordt ze daar heel kwaad of verdrietig van.

De voorstelling kan kinderen en hun begeleiders gezonde voeding geven i.v.m. de beeldvorming over eigen uiterlijk en dat van de ander.

5.1.1. Een beetje achtergrond

In de leeftijdsfase van 4 tot 7 jaar zetten de kinderen de stap van ‘kleuter’ naar ‘lagere schoolkind’. Het kind wordt zich doorheen deze leeftijdsfase veel bewuster van zichzelf en de wereld rondom zich kan ook meer realistisch en abstracter denken.

In deze leeftijdsfase zijn kinderen enorm gefascineerd door het begrip ‘mooi-zijn’ of ‘sterk-zijn’. Het kind wil dat mama of papa hem of haar prijst als ‘de beste’, ‘de mooiste’, ...

In het begin van deze leeftijdsfase, op 4 à 5 jaar, is het kind nog heel erg gefocust op zichzelf: er is een onvermogen zich in het standpunt van een ander te verplaatsen. Kenmerkend tijdens en na dit stadium is een afnemend egocentrisme.

U herkent ze waarschijnlijk wel: de meisjes die prinses willen zijn en met roze sokjes en boekentas uw klas binnen huppelen.

Ouders begrijpen soms niet vanwaar die interesse voor uiterlijkheden komt, want zelf zijn ze daar niet zo obsessief mee bezig. En eigenlijk is het geen probleem dat die meisjes het heerlijk vinden om in de spiegel te kijken, zich te verkleden, er mooi uit te zien, ...

Behalve natuurlijk als ze voor andere, stoerdere (klas-)activiteiten niet te motiveren zijn.

En ... als er pesters op duiken, die net dat zelfvertrouwen ('ik ben mooi') aan het wankelen kunnen brengen.

Elk kind wil heel speciaal gevonden worden door de belangrijke mensen in zijn/haar leven en voor sommige meisjes staat dat gelijk aan 'mooi gevonden worden'.

In onze maatschappij heeft de manier waarop wij een ander zien en hoe we ons zelf zien, heel veel effect op ons gedrag.

Interessante lectuur voor leerkrachten hier rond vindt u via volgende link:

- <http://www.opvoedadvies.nl/aantrek.htm>

5.1.2. Ijdelheid¹

Ook al staat 'opkomen voor je eigen wensen wat betreft schoonheid', heel erg in de belangstelling (cfr. De TV-programma's waar make-overs worden gestimuleerd), toch kennen we in onze cultuur een lange traditie waarbij het geobsedeerd bezig zijn met eigen uiterlijk, als negatief wordt beschouwd. Veel verhalen in onze Westerse cultuur hebben als doel, ijdelheid te bestraffen. De hoofdpersonen van die verhalen zijn meestal geobsedeerd door hun eigen uiterlijk. De levensles die hieruit te trekken valt is meestal: "als je alleen maar bezig bent met je eigen schoonheid, zal dat zich tegen jou keren."

Voorbeelden hiervan zijn:

- Narcissus (Griekse mythologie) die zo verliefd was op z'n eigen spiegelbeeld in een meer, dat hij in het meer viel, of, volgens andere bronnen wegwijnde en stierf bij z'n eigen spiegelbeeld
[http://nl.wikipedia.org/wiki/Narcissus_\(mythologie\)](http://nl.wikipedia.org/wiki/Narcissus_(mythologie))
- Het sprookje van 'De kleren van de keizer' (zie ook de toneellessen onder 5.1.3. die je met je eigen klas kan doen)

---

¹ Definitie volgens Van Daele voor "ijdel":

1. ingenomen met zichzelf, m.n. met zijn uiterlijk
2. onbetekenend, niet gefundeerd op feiten
ongegrond; *Gods naam ijdel gebruiken* vloeken; *ijdele hoop* die niet vervuld wordt of kan worden

Het boek “De mooiste vis van de zee” (zie 5.1.5.) gaat ook over dit thema.

Je kan een klasgesprek met de kinderen hebben na de voorstelling over een gezond evenwicht tussen: “aandacht besteden aan je uiterlijk en ijdelheid”. Dit klasgesprek kan ook gaan over hoe iemand zich voelt die gepest wordt met zijn/haar uiterlijk.

Vragen voor zo’n klasgesprek :

- Waarom denken jullie dat Zus zo veel in haar spiegelkje keek?
- Weten jullie nog wanneer Zus kwaad werd op Broer?
Tip: als hij zegt dat Zus een dikke kont heeft (als ze aan André vertelt over Michiel die haar mooi vindt); als Broer zegt dat de rok voor haar te klein is, ze wil snel bewijzen dat dat niet zo is; als Broer Neef in de Sprookjesscène zeggen “wat heeft u een grote kont”, Zus neemt wraak door de wolf te spelen)
N.B.: Als de kinderen geen antwoord weten op de vraag, kan je als leerkracht de bovenstaande momenten terug vertellen.
- Waarom werd ze kwaad, denken jullie?
- Vinden jullie dat Zus te veel bezig was met ‘mooi willen zijn’?
- Is het belangrijk om daar mee bezig te zijn?

Dit nagesprek kan ook gekoppeld worden aan de beeldende activiteit ‘Zelfportretten maken’. (zie 5.1.4.)

5.1.3. Twee leuke toneellessen

In de volgende pagina’s vindt u de beschrijving van twee leuke lessen muzische vorming, drama. De eerste ‘Bezoek bij de koning’ is een aanloop naar de les ‘De kleren van de keizer’. Voor het opfrissen van dit laatste sprookje kan u terecht in boeken met de sprookjes van Andersen.

Muzische les drama 1 'Bij de koning'

- tijd : 20 of 25 minuten lesdoel : kinderen hebben min.1 rol gespeeld voor een ganse groep
- lesthema : gasten komen toe op het feest bij de koning persoonlijk doel: *zelf als leerkracht te bepalen vb. letten op stemgebruik, niet over het lawaai heen schreeuwen*
- beginsituatie : eerste les, kinderen hebben voor deze les muziek gehad, na woord :dans
- Materiaal : mooie sjaals en doeken (net iets meer dan er kinderen zijn); 2 kronen; cd-speler, 2 muzieknummers:
1. traag, klassieke muziek met duidelijk ritme (vb. "Spaanse dans nr. 4" van Moritz Moskowski)
  2. trompetgeschal, klaroenen die iets aankondigen (vb."Annonce chez les rois"; Le cordon pictural, Pierre Chemin) of alternatief: zelf officieel geluid maken

tijd/lesfase	Leerstof: inhoud en doel / Didactische werkvormen	Docentenactiviteiten (wat doet de leerkracht achtereenvolgens)	Leeractiviteiten	Wijze van begeleiden Groeperingsvorm	Evaluatie en beoordeling	Leermiddelen/ hulpmiddelen
zoals: inleiding, warming up, vooroefening, kernopdracht, evaluatie, afsluiting, opruimen	<i>Leerstof</i> : doel, inhoud en beschrijving van het aanbieden van de opdrachten/ de oefeningen die de leerlingen gaan uitvoeren: De alternatieve opdrachten <i>Didactische werkvormen</i> zoals: leergesprek, instructie, verhalend vertellen, voorspelen, dramatiseren, rollenspel, improvisatiespel, geleide fantasie, rolinterview etc.		Zoals: kijken, luisteren, opschrijven, lezen, nadoen, voordoen, reageren, transformeren, overleggen, inleven, improviseren verbeelden, elkaar helpen, presenteren, evalueren, oordelen	Zoals: individueel/klassikaal; toepassen van specifieke coachingstechniek, hernieuwde (individuele of klassikale) instructie of demonstratie, aanbieden van alternatieve opdracht etc.	Is gericht op het leerdoel. Zoals: de leerkracht vat samen, beschouwt proces en/of produkt, de lln. beschouwen proces of produkt, de leerkracht beoordeelt, de lln. beoordelen	Zoals: toneelkleding, audio en visuele middelen, (be)licht(ing), decorstukken, meubilair, praktikabels
5 min. Opwarming	Uitleg over toneelles	We gaan toneel spelen; straks doen we alsof. Een heel leuk doen alsof, want we gaan op bezoek bij de koning.	weten wat er straks gaat gebeuren	Kring, op de grond zitten		
5 min. transformeren	Doel: transformeren tot plechtige feestgenodigden	Wie heeft al eens een rijke/sjieke meneer of mevrouw op straat of op TV gezien? Hoe stapt die rond? Wij zijn allemaal sjieke mevrouwen en meneren, met mooie kleren en juwelen Eerst oefenen om plechtig te stappen.	Transformeren, bewegingen aan passen, traag stappen, rechte rug en schouders, neus wat in de lucht	Iedereen tegelijkertijd	Bevestigen wat qua beweging goed is. (Traag, met opgeheven hoofd)	Muziek: C.D. Dansklassiekers Nr. 13

2 min	Kaderverhaal geven	<p>Er is een koning en een koningin (ik duid die aan). Die gaan op troon zitten. Naam van een land kiezen. Stimuleren met andere namen van onbestaande landen.</p> <p>De koning en de Koningin hebben alle rijke dames en heren van het land en omliggende landen een uitnodiging gestuurd voor een deftig feest.</p>	Improviseren met namen	<p>Koning en Koningin, ev. de durvers kiezen (ook attribuut of kledingsstuk geven)</p> <p>In een kring op de grond, namen verzinnen.</p>		2 stoelen als troon, met eventueel mooi doek erover, 2 kronen
3 min	Eigen personage verzinnen.	<p>Julie zijn natuurlijk die dames en heren die zijn uitgenodigd. Wie zou jij zijn: een ridder, graaf, prins, koning, prinses, koningin? Welke namen zouden ze kunnen hebben: Gravin van de Gote tenen; baron van Stiepelsteen; ridder Ottoman; Prinses Esengül</p> <p>Kies een naam voor jouw sjieke meneer of mevrouw (als je er geen vind, mag je prins, prinses, baron of graaf voor je eigen naam zetten)</p> <p>Je mag ook een sjaal of cape kiezen die bij jouw sjieke meneer/mevrouw past.</p>	Transformeren naar personage	Koning en koningin zitten al op troon.		Net iets mee sjaals en doeken dan er kinderen zijn.
10 min. Aankondiging bij de koning		<p>Ga per 2</p> <p>Ik ben de poortwachter en kondig het bezoek plechtig aan. Duidelijk de poort aan geven.</p> <p>Stappen, buigen. Als de koning of de koningin je een plaats aan wijzen (linker of rechterrij) mag je daar gaan staan.</p> <p>Als er een nieuwe gast komt, applaudisseren.</p>	Met de juiste spanning, timing en afstand buigen	Ik speel mee, eventueel muzieklakei die installatie bedient (voor iemand die geen zin heeft om met voorstelling mee te doen)		<p>Muziek: C.D. 7 (annonce chez les rois)</p> <p>Alternatief: toeter om trompet na te bootsen</p>
Afsluiten		Sjaals mogen terug gelegd worden, sjieke dames en heren worden weer gewoon kinderen				

Muzische les drama 2 “De nieuwe kleren van de keizer”

Tijd	: 20 tot 25 minuten	lesdoel	: kinderen kunnen in een koor spelen, kunnen met 2 overdrijven
lesthema	: koorwerking t.o.v. solist	persoonlijk doel:	vb. <i>ik speel zelf, maar laat ruimte voor hen om te spelen</i>
beginsituatie	: De dramales voordien was ‘op bezoek bij de koning’		
Materiaal	: het is leuk als er een soort ‘coulissen’ zijn van waarachter de keizer kan verschijnen; een gordijn, opgehangen tussen de openstaande flappen van het bord, kan dienst doen		

tijd/lesfase	Leerstof: inhoud en doel / Didactische werkvormen	Docentenactiviteiten (wat doet de leerkracht achtereenvolgens)	Leeractiviteiten	Wijze van begeleiden Groeperingsvorm	Evaluatie en beoordeling	Leermiddelen/ hulpmiddelen
zoals: inleiding, warming up, voor oefening, kernopdracht, evaluatie, afsluiting, opruimen	<i>Leerstof</i> : doel, inhoud en beschrijving van het aanbieden van de opdrachten/ de oefeningen die de leerlingen gaan uitvoeren: De alternatieve opdrachten <i>Didactische werkvormen</i> zoals: leergesprek, instructie, verhalend vertellen, voorspelen, dramatiseren, rollenspel, improvisatiespel, geleide fantasie, rolinterview etc.		Zoals: kijken, luisteren, opschrijven, lezen, nadoen, voordoen, reageren, transformeren, overleggen, inleven, improviseren verbeelden, elkaar helpen, presenteren, evalueren, oordelen	Zoals: individueel/klassikaal; toepassen van specifieke coachingstechniek, hernieuwde (individuele of klassikale) instructie of demonstratie, aanbieden van alternatieve opdracht etc.	Is gericht op het leerdoel. Zoals: de leerkracht vat samen, beschouwt proces en/of produkt, de lln. beschouwen proces of produkt, de leerkracht beoordeelt, de lln. beoordelen	Zoals: toneelkleding, audio en visuele middelen, (be)licht(ing), decorstukken, meubilair, praktikabels
..u00-..u05	Inleiding	Verhaal vertellen van ‘Nieuwe Kleren van De Keizer’	Luisteren	In kring, op de grond		Sprookjesboek, prenten tonen
..u05-..u10	Samen spelen, zonder remmen Soort geleide fantasie	Beeld je in dat je allemaal heel sjeke mevrouwjtjes en meneertjes bent. Je hebt heel veel geld en mooie kleren. (herhaling van vorige les)	Een situatie verbeelden, initiatief nemen Trage bewegingen kunnen maken, met kin in de hoogte, borst vooruit. Veel ruimte in nemen.		Veel bevestigen.	
..u10-..u15	Samen spelen (1 tegen koor)	De keizer wordt aan het hof door zijn volk begroet, als hij voorbij komt, buigt iedereen.	Hoe stapt keizer (met voeten naar buiten, rechttop, met handen wuivend), hoe buigen mensen aan het hof	Docent begint met keizer te spelen, daarna verschillende die eens de keizer spelen		

...u15-...u20	Het volk in volle verwachting van keizer	Met de kinderen herhalen wat de mensen tegen elkaar zeggen: “als je de kleren niet ziet, ben je dom”; “dan kan je je werk niet doen”; “ik ga die kleren zeker zien, want ik ben heel slim” De kinderen staan in 2 rijen (Uitlopende V-vorm) te kijken naar de poort, er wordt gepraat over de nieuwe kleren. Als de trompetters beginnen, valt iedereen stil en kijken ze vol verwachting naar de poort.				Ev. muziek op de achtergrond, waardoor babbelen onder elkaar wordt gestimuleerd.
..u20-..u25	Terug koor t.o.v. solo	Keizer wordt aan gekondigd door trompetters, die de poort (gordijn) openen. Keizer met nieuwe kleren, volk gaat terug opzij is heel verbaasd, zwijgt even. 1 kind roept: “de keizer staat in z'n blootje”, ... een glimlach, dan wat gelach, dan geproest. Keizer wordt kwaad, het wordt nog lachwekkender Keizer stapt boos weg.	Verbazing, daarna schakelen naar onderdrukt lachen, naar schaterlachen	Allemaal, misschien soms eens kijken.	Het juiste moment van lachen zoeken, Keizer die moment zoekt om weg te gaan.	

Belangrijke noot: laat de keizer spelen door een sterk kind met veel zelfvertrouwen. Uitgelachen worden door een hele klas, is een heel overrompelende ervaring.

Nadien kan je als begeleider meteen de toneelkwaliteiten van degene die de keizer speelde, benadrukken. “Dat heb jij heel trots gedaan, mooi om naar te kijken.”

Wat ook kan helpen, is dat je de keizer 2 ‘sleepdragers’ mee geeft. Die moeten de onzichtbare sleep van de keizer vast houden en vluchten mee weg bij het gelach.

Nadien kan je een klasgesprek houden over het verschil tussen ‘er goed willen uit zien’ en overdreven ijdelheid.

5.1.4. Zelfportretten maken

Een leuk boek om inspiratie op te doen in het muzisch werken met jonge kinderen is:

Caroline Boudry & Herwig De Weerd, Ontvlambare vingers. Een handleiding om te verwalen. B.V. Uitgeverij SWP
Amsterdam, 2008
ISBN: 978 90 6665 933 9

Meer info over dit boek kan je ook vinden op:

www.vbjk.be/ontvlambarevingers/artikels

In het bovenstaande boek belicht men even het systeem dat een Vlaamse filosoof en kunstenaar, Nelson Hoedekie, ontwikkelde om kinderen aan te zetten tot het maken van zelfportretten.

‘Face in the mirror’ is een heel dankbare methodiek om het met (jonge) kinderen te hebben over hun zelfbeeld.

Een uittreksel uit het boek:

“Ik zie mezelf, ik kijk naar mezelf, ik teken mezelf.

Veel kunstenaars hebben portretten van zichzelf gemaakt. Zo’n zelfportret is zelden een natuurgetrouwe weergave van het uiterlijk van de kunstenaar. Het is meestal een poging om iets van pijn, rijkdom, de twijfel, de zelfzekerheid van de man of vrouw achter het penseel uit te drukken. Of het is een beeld van zichzelf zoals de kunstenaar graag heeft dat er naar hem of haar zou gekeken worden. Ook kinderen kijken graag naar zichzelf in de spiegel. Ze tekenen graag zichzelf.”

“Het gaat er niet om dat de beelden realistisch of ‘correct’ zijn. Het is boeiend te merken wat het kind aan het beeld van zichzelf heeft veranderd: kleinere ogen, meer krulle in het haar, grotere ogen. Kinderen vertellen graag over hun portret.”

Nelson Hoedekie

Via de volgende website, vind je een uitgebreide beschrijving van zijn methodiek.

www.faceinthemirror.be

Laat je niet af schrikken door de voorbeeldfoto’s, die meestal kinderen van negen jaar en ouder tonen. In het boek ‘Ontvlambare vingers staan voorbeelden en foto’s van deze methodiek met peuters en kleuters.

Ook voorbeelden van vragen voor een nagesprek zijn te vinden op de website.

5.1.5. Kinderboeken over dit thema

- Zoals al gezegd is het boek “De mooiste vis van de zee.” Zeker te gebruiken in de nabespreking van het toneelstuk.
Het boek heeft heel mooie platen om naar te kijken, met ‘echte’ stukjes glinsterend zilver.
Het verhaal is wel redelijk moraliserend: als je te ijdel bent, word je hiervoor gestraft met eenzaamheid. Als je deelt, krijg je vrienden.

Marcus Pfister, “De mooiste vis van de zee.”

Hardcover | 32 Pagina's | De Vier Windstreken, Uitgeverij | 1ste Druk

ISBN10: 9055791911 | **ISBN13:** 9789055791910

Regenboog is de mooiste vis in de zee. Maar hij is trots en ijdel, en daardoor heeft hij geen enkele vriend. Pas als hij een van zijn mooie schubben weggeeft - en later nog meer - vinden ze hem aardig. En dan merkt hij dat het belangrijker is om vrienden te hebben dan de mooiste te zijn!

Een leuke link met allemaal didactisch materiaal n.a.v. het boek:

<http://kleutergroep.nl/Boeken/Mooiste%20vis%20van%20de%20zee/index%20mooiste%20vis.htm>

- “Kikker is kikker”.

De reeks van Max Velthuijs met ‘Kikker’ in de hoofdrol, is erg geliefd bij kleuters en jonge kinderen. In dit boek, begint kikker te twifelen aan het feit of hij wel zo bijzonder is als z’n vrienden.

Meer info via:

<http://www.hetmooistekinderboek.be/index.asp?p=Detail&BoekID=93>

Max Velthuijs, Kikker is kikker. Uitgeverij Leopold, 1996

5.2. Thema 2: de oudste zijn

5.2.1. Een beetje achtergrond

Voor een aantal kinderen uit uw klas, zal de positie die Broer in het stuk heeft, herkenbaar zijn.

Kinderen die de oudste in een groep of een gezin zijn, worden hier vaak op aangesproken. Volwassenen leggen, niet altijd bewust, veel verantwoordelijkheid bij die kinderen. Als u geïnteresseerd bent in wat meer achtergrond hierover, is de volgende link interessant:

<http://www.jmouders.nl/Nieuwsartikelpagina/PlekInHetGezinDeOudsteDeLeider,DeJongsteEenRebel.htm>

5.2.2. Kinderboeken rond het thema

- Anne Steinwart, Die vervelende Tom. (AVI 8)
Broers en zussen hebben iets speciaals met elkaar. Soms leuk speciaal en soms heel vervelend. Dat weten alle kinderen. Laura bijvoorbeeld, die een heel mooi cadeau maakt voor haar grote broer Tom. En die slimme Sofie, die niet opkan tegen haar kleine broertje. Of Henk, die peentjes zweet als hij op zijn tweelingzusjes moet passen...Herkenbare verhalen over lief en leed van broers en zussen.
ISBN 9789057880476 – 9057880474
- Een kinderboek met verhalen over een kikker en een pad, die ondanks hun verschillen, vrienden zijn.
Arnold Lobel, Alle verhalen van kikker en pad. Uitgeverij Ploegsma, 1970.
<http://www.hetmooistekinderboek.be/index.asp?p=Detail&BoekID=52>

5.3. Thema 3: het leuk vinden om zich te verkleden in het andere geslacht

5.3.1. Een beetje achtergrond

In mijn jarenlange ervaring als toneeldocente, kwam ik een aantal keer het volgende tegen:

- Jongen: “Juf, mag ik een kleedje aan doen om me te verkleden?”
- Ik: “Natuurlijk, dan speel je een meisje of madame.”

Sommige van die jongens deden dat vol overtuiging, zonder gêne en met meestal hilarische scènes als gevolg.

Soms bleef het alleen bij de vraag en koos de jongen met rode wangen toch maar voor een ridderoutfit.

Soms gebeurt het dat ouders, leerkrachten of medeleerlingen er problemen mee hebben dat een jongen zich als meisje verkleedt, zelfs in een les toneel, of de verkleedhoek van een kleuterklas.

Ik denk dat ‘experimenteren’ heel erg bij deze leeftijdsfase (4 tot 7 jaar) hoort en dat het geen kwaad kan om de leerlingen die ruimte te geven.

Als je een jongetje van 4, dat zich graag als meisje verkleedt, die kans geeft, wil dat helemaal zeggen dat hij later zal worstelen met zijn seksuele identiteit .

Een leuke anekdote voor fans van de Amerikaanse ‘Friends’-serie: in de aflevering waar Ross zich zorgen maakt over de vrouwelijke invloed op de opvoeding van z’n zoontje (z’n ex-vrouw begon een relatie met een vrouw), toont men een flashback van de 4-jarige Ross die zingend thee uitschenkt met een jurkje aan.

Heel soms komt het wel voor dat de nood om ‘een jurkje te dragen’ gewone sociale contacten in de weg kunnen staan. Zo ken ik een heel tolerant ouderpaar, dat hun zoontje wel toe stond om thuis rokjes, jurkjes, ... te dragen, maar bezorgd was voor de negatieve reacties van andere kinderen in de school, op straat, ...

Een heel mooie film om zelf te bekijken over dit onderwerp is:

“Ma vie en rose”

Alain Berliner, 1997, België, met Michele Laroque, Jean-Philippe Ecoffey. Ludovic is een jongetje dat er van droomt een meisje te zijn. Voor hem lijkt dit volkomen normaal en natuurlijk, maar zijn omgeving denkt er anders over. Zijn sympathieke ouders botsen met hun eigen vooroordelen en met de bekrompenheid van burens, vrienden en schooldirectie. Een ontroerende film over onverdraagzaamheid, dromen en hoop.”

In de leeftijd van 4 tot 7 jaar experimenteren kinderen gewoon heel graag. Als de voorkeur voor rokjes en jurkjes op latere leeftijd bij een jongen aanwezig blijft, (of omgekeerd de voorkeur voor stoerder, mannelijk gedrag bij meisjes) zou het kunnen dat die jongere worstelt met zijn/haar seksuele identiteit. Een interessante website met ook tips voor ouders en leerkrachten over genderdiversiteit:

<http://www.genderindeblender.be>

Wat ook opvalt bij kinderen van 4 à 5 jaar, is dat ze meestal andere dingen belangrijk vinden om iemand te kunnen appreciëren. Volwassenen maken onderscheid op basis van uiterlijke kenmerken, omdat ze aan die kenmerken ervaringen of vermeende kennis koppelen.

Vbn. - Dikke mensen zijn geen goede werknemers, want ze zijn traag en lui.

- Allochtonen zijn niet te vertrouwen.
- Mannen die zich graag verkleden als vrouw zijn homo's en niet serieus te nemen als man.

Kinderen van 4 à 5 jaar maken zo'n rare redeneringen gelukkig nog niet. Als er hen iets opvalt aan het uiterlijk van een nieuwe persoon (vb. zwaarlijvigheid of een andere huidskleur) dan zullen ze dat gewoon vast stellen, eventueel luidop verwoorden, maar geen negatieve of positieve gevolgen aan koppelen.

Met de stap naar het 'lagere schoolkind' krijgen ze ook de oordelen van de volwassenen in hun omgeving ingelepeld. Zo hoor je soms de woorden van een volwassene terug bij een zevenjarige.

Vb. Die jongen verkleedt zich tijdens de toneelles in een vrouw, dus is dat een 'janet' en daarmee speel ik niet.

Als je kinderen op die cruciale leeftijd op een speelse manier laat kennis maken met minder veroordelende denkbeelden over 'de andere', kan je hen op weg helpen naar een volwassene die een minder discriminerende houding heeft naar 'de andere', degene die hij of zij niet kent.

En ... met de voorstelling 'Het roodspiegelkikkerkapje', hopen de acteurs van vzw Viv&Viviane hun steentje te doen bij te dragen.

5.5. De liedjes

5.5.1. “Daar liep een oude vrouw op straat”

DAAR LIEP EEN OUDE VROUW OP STRAAT

Daar liep een oude vrouw op straat, in de Kei- in de Kei- in de Keizerstraat. Zij had een aardig mutsje op in de Kei-, in de Kei-, in de Keizerstraat. Die oude vrouw die bleef nu staan in de Kei-, in de Keizerstraat.

Dit is het oorspronkelijke kinderliedje.

De acteurs improviseerden op dit thema en kwamen tot volgende liedje:

1. Daaaaar, liep een oude vrouw op straat,
In de kei- in de kei- in de Keizerstraat.
Zij was precies een ro-ozijn
In de Kei- in de Kei-in de Keizerstraat.
Die oude vrouw die bleef nu staan
In de Kei in de Keizerstraat.

2. Daaaaar, liep een oude vrouw op straat,
In de kei- in de kei- in de Keizerstraat.
Zij was niet groot maar super klein
In de Kei- in de Kei-in de Keizerstraat.
Die oude vrouw die bleef nu staan
In de Kei in de Keizerstraat.

3. Daaaaar, liep een oude vrouw op straat,
In de kei- in de kei- in de Keizerstraat.
Zij liep als een oude tsjoeketrein
In de Kei- in de Kei-in de Keizerstraat.
Die oude vrouw die bleef nu staan
In de Kei in de Keizerstraat.

4. Daaaaar, liep een oude vrouw op straat,
In de kei- in de kei- in de Keizerstraat.
Zij was op zoek naar rode wijn
In de Kei- in de Kei-in de Keizerstraat.
Die oude vrouw die bleef nu staan
In de Kei in de Keizerstraat.

Wij hoorden dat dit liedje in de klassen die naar de voorstelling kwamen kijken, een hit werd.

Misschien kan u samen met de klas verder zoeken naar nieuwe stroofjes a.d.h.v. volgende vraag:

“wat deed dat oude vrouwtje nog allemaal in de Keizerstraat?”.

Het is natuurlijk dubbel leuk als datgene wat ze doet of ziet eindigt op “-ein/-ijn” zoals in de vorige stroofjes.

5.5.2. “La vie en rose”

Het liedje “La vie en rose” van Edith Piaff wordt in de voorstelling door Neef gebruikt om te zingen over zijn voorkeur voor de kleur roze.

“Rararaa wat wil ik
Ik wil een grote strik,
Speciaal voor mij gekozen
‘k Wil alleen die ene kleur
ik lijk misschien een zeur
maar ik wil echt die roze
Rood, zwart, groen, paars wit of geel
het zijn er toch zo veel
ik heb al lang gekozen.”

Het kan leuk zijn om tijdens een knutselactiviteit over de voorstelling (vb. een collage over de kleren die de drie kinderen van het stuk aan hadden en natuurlijk ook die van André) het liedje van Edith Piaff te laten spelen. Het zou kunnen dat kinderen het melodietje herkennen. In niet, kan u hen er zelf op wijzen.

5.5.3. “Some day my prince will come”

*“Some day my prince will come
Some day we'll meet again
And away to his castle we'll go
To be happy forever I know*

*Some day when spring is here
We'll find our love anew
And the birds will sing
And wedding bells will ring*

Some day when my dreams come true"
Larry Morrey (woorden) en Frank Churchill (muziek)

Dit liedje, het thema van de Walt-Disneyfilm van Sneeuwwitje, wordt in de voorstelling gebruikt door Zus om te zingen over haar prins.

*"Mijne mooie prins zal komen,
..."*

In de voorstelling, zoekt Zus een woordje dat 'klinkt als komen'. Broer en Zus vragen hulp aan het publiek. Zelf rijmen is voor kleuters nog wat moeilijk, maar ze vinden het wel fantastisch om naar gedichtjes te luisteren.

Kinderen van het eerste en tweede leerjaar, vinden soms wel al zelf rijmwoorden.

Een leuk spelletje met de klas:

- lees een gedicht voor en laat telkens het tweede rijmwoord raden door de kinderen
- dit is ook een leuke voorbereiding om een gedichtje aan te brengen in de klas en het samen in te oefenen

Een leuk boek met eenvoudige versjes over gebeurtenissen uit het peuter- en kleuterleven:

Miep Diekman, *Ik zie je wel, ik hoor je wel*. Uitgeverij Querido, 1996.

Meer info via:

<http://www.hetmooistekinderboek.be/index.asp?p=Detail&BoekID=25>

Lied van Zus:

*"Mijne mooie prins zal komen
'k Ben al lang van hem aan 't dromen
Oei, hij heeft het door
want hij kust mij plots op mijn oor ..."*

Het thema van de "Some day my prince will come" heeft heel veel muzikanten geïnspireerd.

Je zou in de klas terug het stukje video kunnen laten zien waar Sneeuwwitje dat liedje zingt. Nadien kan je variaties van verschillende muzikanten als achtergrondmuziek op zetten in een knutsel- of schilderles over de voorstelling 'Het roodspiegelkikkerkapje'.

Misschien herkennen sommige kinderen het muziekthema wel.
Verschillende jazzmuzikanten zijn met het liedje aan de slag gegaan.

De jazzpianist, Dave Brubeck, maakte in 1957 een versie op de plaat
"Dave Digs".

Andere jazzmuzikanten die ermee aan de slag gingen: Bill Evans (versie
makkelijk terug te vinden op youtube), Miles Davis, Oscar Peterson,
Herbie Hancock, Chet Baker...

Je vindt een aantal versies vast wel in de plaatselijke bibliotheek met een
muziekuitleenafdeling.

Er zijn ook verscheidene popcovers van het liedje:

Anastacia op de 'Disneymania'-compilayie, Barbra Streisand, Ayumi
Hamasaki en zelfs Sinéad O'Connor op 'Stay Away' (1988).